

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.
Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.
Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natane enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Novi knezoškof lav. škofije.

Veseli glas prinese dnes „Slov. Gospodar“ svojim ljubim bralcem ter jim naznani, gotovo v njih največje zadostenje, v teh vrstah imenovanje novega knezoškofa lavantinske škofije.

Sedaj je namreč že vesela resnica, da so naš prihodnji knezoškof preč. gospod

DR. MIHAEL NAPOTNIK,

kn. šk. konsistorijalni svetnik, c. kr. dvorni kaplan in ravnatelj v c. kr. zavodu za višjo vzgojo duhovnikov na Dunaji.

Dne 26. oktobra, če ostane pri tem, vrši se že v Solnemgradu Njih potrjenje in dne 27. potem Njih posvečenje v knezoškofa lav. škofije.

Novi knezoškof so pač našim bralcem že znani, večim po lici, drugim pa vsaj po spisih, ki smo jih v svojem času prinesli ali pa smo o njih govorili v teh listih, vendar pa upamo, da jim še ustrezemo, ako popišemo dnes, vsaj v kratkih črtah, doslenje življenje in delovanje prihodnjega knezoškofa.

Pri „Lipakih“ na Tepanjskem vrhu, osojnem svetu malo višje od Konjic, porodili so se dne 20. septembra 1850 in prve nauke so dobili pač doma pri svojih pobožnih starših, ljudske šole pa so obiskali v Konjicah, latinske v Celji in bogoslovne v Mariboru. Ni nam treba reči še posebej, da vse in po vsem izvrstno. Latinske šole so skončali leta 1871 ali po njih šli so služiti cesarja, kot enoletni prostovoljec, nekaj mesecev v Celovci, ostale pa v Gradi in potem so vstopili v bogoslovje v Mariboru. V mešnika so jih posvetili raj. knezoškof že leta 1875, tedaj po 3. letu bogoslovja in dne 1. avg. 1876 poslali so jih za II. kaplana v Vojnik. Ne za dolgo, kajti že dne 30. septembra podali so se mladi g. kaplan iz Vojnika v dalnji Dunaj, v c. kr. zavod za višjo vzgojo duhovnikov, izučiti se za doktorja bogoslovja.

Leta 1878. pa so se jim pretrgale študije ter so šli, kot c. kr. vojaški kapelan, doli v Bosno. Ondi jih je služba držala skorej celo leto in so nekoliko dogodke svoje v tem času popisali tudi v teh listih. Dne 19. novembra 1880 dostali so svoje stroge skušnje ter so si priborili, sedaj v miru, naslov doktorja sv. pisma. Zatem so prišli dne 27. novembra mladi doktor za kaplana v Sevnico, ali že dne 31. januarja 1881 so se preselili k stolni cerkvi v Mariboru za korvikarija in kateheta na ljudskih šolah v mestu. Njih ljubeznjivosti in gorečnosti tako v cerkvi pri pridigah, kakor pri podučevanju v šoli se čudijo še sedaj vsi, ki so slišali učenega g. korvikarija.

Ali tudi v tej službi niso ostali dolgo, samo do dne 30. septembra 1881, potem pa so dobili službo profesorja cerkv. zgodovine in prava v bogoslovji in nekaj let potem še tudi modroslovja. Kmalu za tem so postali podravnatelj v kn. šk. duhovnišči in vse to do dne 16. aprila 1885. V tem so pa dobili klic od Nj. veličanstva, svetlega cesarja za c. kr. dvornega kaplana in ravnatelja v c. kr. zavodu za višjo vzgojo duhovnikov na Dunaji.

Rajnemu knezoškofu so bili ljubeznjivi doktor čisto posebno pri srci ter so jih pa kratki spremljali na potovanji, najprej doli v Italijo, potlej pa gori v Solnograško. Postali so na to dne 16. aprila 1885 kn. šk. duh. in potem 1. februarija 1888 konsistorijalni svétnik lav. škofije.

Iz teh kratkih črtic lahko vidi človek, da naš prihodnji škof niso našli v svojem življenji veliko mirú, ampak so v vsaki svoji službi imeli veliko dela. Pri vsem delu pa so si še vendar-le utrgali časa, da so spisali marsikatero lepo delo, n. pr. pridigo pri pogrebu č. g. Fr. Juvančiča, dekana v Novi cerkvi, o novi sv. meši č. g. o. Leop. Napotnika v Konjicah razprave: o imenih Konjiške nadžupnije, o slovstvu bosanskih frančiškanov, o cerkv. shodi lav. škofije, o življenji sv. Viktorina i. dr.

Če pa naj opustimo dnes tudi vse dalnje razpravljanje o dosedanjem delovanji novega knezoškofa, toliko smémo reči z vso pravico, da gleda na nas, na naše kat. ljudstvo, kar ga biva v lav. škofiji, vse eno, ali v mestih, trgih ali po vaséh, ljubi Bog skozi veliko okno, tem, da nam za knezoškofa pošlje gospoda, ki imajo odprto srce „za vero, dom, cesarja“.

Družba sv. Cirila in Metoda.

(Dalje.)

8. Temu upravnemu poročilu še nekoliko aforističnih misli in vodil!

Naši družbi se v časih očita, da ni dovolj verska, v časih zopet, da ni dovolj narodna, v časih pa, da je preveč verska in narodna. Torej nekoliko besed, da to ovržem in preprečim bodoča sumničenja. Pred vsem poudarjam, da naša družba zavzema edino-pravo stališče slovensko, — tisto, katero sta pred tisočletji slovenskim rodovom odkazala sveta blagovestnika Ciril in Metod; da so se ga oni držali, ne bi bili postali „sluge narodom“.

Naša družba faktično deluje v Ciril-Metodovem duhu. In kak je ta duh? S kratka: katolišk in naroden, isto, kar izrekajo naša pravila. Gospôda moja! Društveni zavodi so že kontesijonalni, in med Slovenci tudi drugače biti ne more in ne sme. Že sedanji šolski zakon zahteva versko-nravno vzgojo. Vodstvo je prepričano: Ako se v nežna otroška srca ne vsadi strah božji, krepost, pokorščina do roditeljev in raznih oblastev itd., naj se mlade glavice še tako napolnijo z raznimi predmeti, je šola zgrešila svoj glavni namen, kajti ona ni samo učilnica, nego tudi — in to še posebno — vzgojilnica. In, gospôda moja! Noben pedagog — tudi novodobni prosvetitelj Dittes — še ni ovrzel staroveškega pedagoga Salomona, ki je vzgojilnici zapisal na pročelje: „Initium sapientiae, timor Domini!“

In če bi danes interpelovali prečastno učiteljstvo po slovenskih pokrajinah: da-li hoče to religijozno, to etiško stališče izpodmakniti,

v svesti sem si, da bi odjeknil glas: „ne, ne!“ kajti v nasprotnem slučaju izpodmaknili bi stališče tudi sebi. A pri tem moram poudarjati kot katoliški duhovnik, da, kot navaden katoliški kristijan, da določevati ima o tem prvem in najvažnejšem znaku ljudske šole jedina kompetentna oblast, — in to je katoliška cerkev, kajti ona ima božje poslanstvo. Na tem stališči sloni naša družba, — in to je prava to je rešilno za narod slovenski.

Če pomislite tisoč let nazaj, radostno gledate jutranjo zarijo, ki je zažarela med Slovenci, ko sta jim sv. brata Ciril in Metod oznanjevala „krist častni in slobodu zlatnu“. Blagovestnika nista oznanjevala samo sv. vero, bila sta tudi prvoboritelja pravicam slovenskega jezika, v katerem sta izobraževala rodove slovenske, da je tako lepo vspevala med njimi krščanska omika. To je kažipot naši družbi.

Naše šolstvo mora biti tudi narodno, to je bistveni pogoj za obstanek našega naroda. Za ta znak našega šolstva pa se borujemo, odkar se je vzdrnil naš rod. V tem obziru je naša šola pač prava trpinka-mučenica. Koliko napora je trebalo, da se je vsaj v nekaterih krajih osnovala na zdravi pedagogiški podlagi! Ali do najnovejših časov skoro ves aparat deloval na to, da bi se tujščini pot pripravila v naših ljudske učilnice? In kakor hitro je ta v šoljame prevladati ter potisne materinščino v kot Gospôda! Problem o vspešnosti in nevspešnosti ljudskošolskega poduka v tujih jezikih bo šele tedaj ugodno rešen, ko zmaga pravica materinščine; a neovrgljiva je resnica, da je vspešen poduk le na podlagi materinega jezika.

(Konec prih.)

